

Lietuvos medicinos studentų asociacijos (LiMSA) siūlymai dėl alkoholio vartojimo mažinimo priemonių

Rekomenduojame diegiant įvairias alkoholio kontrolės priemones šalyje vadovautis mokslo įrodymais grindžiamomis psichoaktyvių medžiagų kontrolės priemonėmis bei bendradarbiauti su mokslinėmis institucijomis, sveikatos srityje dirbančiomis valstybinėmis institucijomis ir visuomeninėmis organizacijomis, turinčiomis ilgametę patirtį ir nepriekaištingą reputaciją.

Kokių papildomų priemonių arba veiksmų turėtų imtis valstybės valdžios ir savivaldybės institucijos?

Labai svarbu, kad visos priemonės būtų diegiamos nuosekliai, didžiausią dėmesį skiriant 3 pagrindinėms alkoholio vartojimo mažinimo priemonėms (kainos didinimui, reklamos draudimui, prieinamumo mažinimui). Remiantis PSO ir kitų tarptautinių ekspertinių alkoholio kontrolės politikos institucijų rekomendacijomis, siekiant sumažinti alkoholinių gėrimų vartojimo žalą Lietuvoje, būtina:

- 1) Nuolat ir vienodai visoms alkoholinių gėrimų grupėms didinti akcizo mokesčių. Atlikti kainų elastingumo skaičiavimus bei nustatyti realius tikslus, kiek akcizo didinimu siekiama sumažinti vartojimą. Papildomai nustatyti dalies akcizų už alkoholinius gėrimus įmokas sveikatos programoms rengti ir įgyvendinti;
- 2) Visiškai uždrausti alkoholinių gėrimų reklamą;
- 3) Mažinti alkoholinių gėrimų prieinamumą, trumpinant prekybos alkoholiniais gėrimais laiką nuo 10 iki 20 val.;
- 4) Mažinti alkoholinių gėrimų prieinamumą nepilnamečiams asmenims, griežtinant atsakomybę už prekybos alkoholiniais gėrimais reikalavimų pažeidimus, taip pat numatant licencijos prekiauti alkoholiniais gėrimais panaikinimą po vieno ūkio subjekto nusižengimo;
- 5) Lietuvos teisinėje bazėje apibrėžti administracinių teisės pažeidimų imitavimo sąvoką, kad administracinių teisės pažeidimų (alkoholinių gėrimų įsigijimo nepilnamečiams) imitavimo įgyvendinimas taptų teisėtai ir nuosekliai taikoma praktika, kaip tai daroma kitose šalyse (pvz., Jungtinė Karalystė, Švedija, Vokietija, JAV);
- 6) Iki 0 promilių sumažinti leistiną alkoholio koncentracijos kiekį kraujyje visiems vairuotojams;
- 7) Panaikinti alkoholinių gėrimų licencijavimo spragas – didinti rinkliavą už licencijų išdavimą, licencijas padaryti terminuotas. Tokiu būdu būtų įmanoma tiksliai įvertinti prekybos alkoholiniais gėrimais vietų skaičių ir tankumą savivaldybėse. Be to, sumažėtų valstybės išlaidos, skiriamos licencijavimo sistemos priežiūrai, kadangi šiuo metu išlaidos viršija į biudžetą surenkamas lėšas;
- 8) Veiksmingomis priemonėmis mažinti visų alkoholinių gėrimų prieinamumą: prekybą perkelti į specializuotus skyrius arba valstybės valdomas specializuotas parduotuves (šiaurės šalių modelis);
- 9) Sistemingai diegti ir teikti minimalios intervencijos paslaugas, apmokamas iš Valstybinio privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, pirminėje sveikatos priežiūros grandyje;
- 10) Įvesti alkoholinių gėrimų žymėjimą įspėjamaisiais užrašais ir paveikslais apie žalą sveikatai, bei pateikti kitą vartotojams svarbią informaciją apie gėrimų sudėtį, kaloringumą ir gryno alkoholio

kiekį pakuotėje;

11) Priimti LR Pranešėjų apsaugos įstatymą, kuris padėtų stiprinti nelegalaus alkoholio kontrolę;

Kaip pati visuomenė (pavieniai piliečiai, bendruomenės, nevyriausybines organizacijos) galėtų prisidėti prie alkoholio vartojimo problemos sprendimo?

Pilietinė visuomenė, nevyriausybines organizacijos, bendruomenės pastaruoju metu yra itin aktyvios, sprendžiat su alkoholio vartojimu susijusias problemas. Vis tik dažnai jų siūlymai lieka neišgirsti. Rekomenduojame dažniau įsiklausyti į visuomenės siūlymus, kaip galima būtų spręsti alkoholio vartojimo problemas. Tik konstruktyvios diskusijos metu, kai išklausomos visos suinteresuotos pusės, galima pasiekti realių rezultatų. Taip pat siūlome didesnę dėmesį, finansavimą skirti tęstinėms nevyriausybinių organizacijų, bendruomenių vykdomoms veikloms, kaip prioritetą išlaikant tas prevencines programas, kurių efektyvumas įrodytas moksliniais tyrimais.

Kokios yra veiksmingiausios alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos priemonės?

Įvertinant įvairių alkoholio kontrolės priemonių veiksmingumą ir jų įgyvendinimo kaštus visuomenei, išskiriamos trys pagrindinės priemonių grupės, kurios kompleksiskai turi būti stiprinamos jei valstybė susiduria su neigiamomis alkoholio vartojimo pasekmėmis^{1,2,3,4,5,6,7}:

- 1) alkoholinių gėrimų kainos didinimas (akcizai);
- 2) alkoholinių gėrimų reklamos draudimas;
- 3) alkoholinių gėrimų prieinamumo mažinimas.

Lietuvos medicinos studentų asociacijos (LiMSA) prezidentas

Rytis Kalinauskas

¹The AMPHORA Manifesto for effective alcohol policy in Europe. EASL [Internet]. [cited 2014 Jan 20]. Available from: http://www.easl.eu/_newsroom/latest-news/the-amphora-manifesto-for-effective-alcohol-policy-in-europe

²Babor TF, Caetano R, Casswell S, Edwards G, Giesbrecht N, Graham K, et al. Alcohol: No Ordinary Commodity. Oxford University Press; 2003.

³Anderson P, Baumber B. Alcohol in Europe: A Public Health Perspective. A report for the European Commission. Institute of Alcohol Studies, UK. [Internet]. 2006 [cited 2013 Dec 27]. Available from: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_europe.pdf

⁴Babor TF. Alcohol research and the alcoholic beverage industry: issues, concerns and conflicts of interest. Addiction. 2009;104:34–47.

⁵Babor TF, Winstanley EL. The world of drinking: national alcohol control experiences in 18 countries. Addiction. 2008;103(5):721–5.

⁶Madden S. Alcohol: No Ordinary Commodity. Research and Public Policy. By T. F. Babor, R. Caetano, S. Casswell, G. Edwards, N. Giesbrecht, K. Graham, J. Grube, P. Gruenewald, L. Hill, H. Holder, R. Homel, E. Osterberg, J. Rehm, R. Room and I. Rossow. Oxford University Press. 290 pgs. ISBN 019 263261 2. Alcohol and Alcoholism. 2005 Mar 1;40(2):157–157.

⁷Babor TF. Commentary on Laslett et al. (2011): alcohol-related collateral damage and the broader issue of alcohol's social costs. Addiction. 2011 Sep;106(9):1612–3.